

SMOEDER

Maria Goos

Personages

MARCEL
MARIA

MARCEL en MARIA staan vooraan op het toneel. We horen het Ave MARIA, gezongen door de tantes van MARCEL.

MARCEL Dit zijn m'n tantes. Tante Riekie, tante Nettie, tante Tiny, tante Atje. Elke dinsdag kaarten ze. Ze kunnen het eigenlijk veel beter hoor, ze waren zenuwachtig, door de microfoon.

De tape met de tantes stopt.

MARIA 10 april 1985. Mijn moeder gaat dood. Ik raak in paniek dat ik haar zal vergeten. De volgende dag begin ik over haar te schrijven. Dat blijf ik een jaar doen.

MARCEL 17 jaar later. 23 mei 2002 belt mijn moeder me. In Nijmegen waar ik die avond moet spelen. Dat ze niet lang meer te leven heeft. Vijf weken later, als ik ben uitgespeeld, huur ik voor ons een tijdje een huis in Zeeland. Vanaf dat moment e-mail ik intensief met een aantal mensen, waaronder MARIA, over hoe het verloopt.

MARIA Ik denk: 'Daar gaat weer een moeder.' En ik denk: 'Zulke moeders bestaan bijna niet meer. Hoe ze waren en hoe ze leefden. Daar moeten we over vertellen.'

MARCEL 15 september 2002. Een kleine vier maanden later. 22 uur 43 om precies te zijn. M'n moeder is dood. Maar ik hou niet op met e-mailen. Integendeel. Het is een houvast voor me geworden. Als we het huis leeghalen krijg ik een e-mail van haar. Dat ik van alles foto's moet maken. Ik doe het. Maar later raak ik het filmrolletje kwijt. En ze e-mailt ook:

MARIA 'Lieve MARCEL, onthoud alles goed, het is een beetje onkies om er op dit moment over te beginnen, maar ik heb het idee dat we er een voorstelling over moeten maken. Maar als je niet wilt, dan hoef je alleen maar 'nee' te zeggen.'

MARCEL Ja. Nee. Ik moet er nu echt niet aan denken.

MARIA Goed. Ik zal er over een jaar pas weer over beginnen. Oké?

MARCEL Zie maar.

MARIA Een jaar later. Zullen we es wat praten over onze moeders? Sowieso leuk dat we mekaar weer es zien. En dan in een restaurant op de Nieuwmarkt of op de Zeedijk. Zomaar wat praten over onze moeders en dan zien we wel.

MARCEL Ik vond het fijn, want ik wilde eigenlijk niets anders dan over m'n moeder praten, als het kon heel de dag lang. Dus het kwam mij eigenlijk goed uit.

MARIA Ons tafeltje in het Thaise restaurant werd een eiland van vroeger. Tussen het lawaai van dronken Ieren, omgebouwde hoeren, junks en druk illegaal restaurantpersoneel. Zo moest het. In het hier en nu en tussen neus en lippen door.

Ze lopen naar de tafel.

MARCEL We blijven elkaar eens in de week bij de Thai ontmoeten.

MARCEL en MARIA Maandagavond smoederavond.

Ze gaan aan tafel zitten.

MARCEL Hoe ging het bij jou de eerste tijd?

MARIA De eerste maanden was ik haar kwijt. Net of ze geen tijd voor me had. Ik kwam niet in contact.

Ik was boos. Als ik niet schreef, liep ik razend en doelloos door de stad met een zonnebril en een walkman op. Ze had me zomaar verlaten. Ineens was ik een wees. Ineens had ik geen ouderlijk huis meer. En iedereen wel. Iedereen kon ergens aan tafel, iedereen kon ergens op een bank, iedereen kon terug. Ik niet. Ik kon nog maar één richting op: voorwaarts. M'n eigen leven in. Dat wachtte. Maar ik wilde nog niet. Ik was zo verschrikkelijk in de steek gelaten. Die woede, of was het diep verdriet, duurde een paar maanden. Tot ik op een dag weer van alles aan haar vroeg en ineens antwoord kreeg. Ze was in me gevlogen. Ze was terug.

MARCEL Daar was ik toen nog niet. Ik kon toen alleen maar denken en zeggen: 'Het komt goed.'

MARIA Op de cd van Thea hoor je dat steeds.

MARCEL Cd van Thea? O, de begrafenis-cd.

MARIA Je krijgt tegenwoordig bij een begrafenisarrangement...

MARCEL Nou krijgen, moet je ook voor betalen.

MARIA ...standaard een cd van de ceremonie erbij. En daarop hoor je dat MARCEL steeds zeggen. 'Het komt goed.'

En z'n drie broers ook. 'MARCEL, gecondoleerd met je moeder.' 'Dank u wel, het komt goed.'

MARCEL 'Het komt goed. Het komt goed'. Ja, dat kwam omdat zij dat steeds gezegd had, vanaf dat ze wist dat ze doodging. En dat hadden wij overgenomen. Als een mantra zeiden we allemaal: 'Het komt goed, het komt goed.' En we zeggen het nog steeds.

En het helpt.

MARIA Hoe voel jij het? Is ze weg? Helemaal weg?

MARCEL Die eerste maanden ben ik eigenlijk niet met haar alleen geweest in mijn hoofd. Ik heb geen tijd voor haar.

Ik moet nog van alles doen. Je wil het vooral ook goed doen. Van alles regelen. Het huis. De afwikkeling. En wij, het

gezin waar ik uitkom, dat moet door in een nieuwe formatie. Iemand moest zeggen: 'Met kerst komen jullie bij mij.' Terwijl we nooit echt aan kerst deden omdat we er allemaal een hekel aan hadden, ook m'n moeder. We vonden het zo opgelegd. Dus we organiseerden altijd een zondagmiddag in november om geen kerst te vieren. Maar nu vieren we het wel bij onze Paul en Carlien.

'En dan komen jullie bij mij en als het mooi weer wordt, dan gaan we ook barbequen. Laat ik een hele goeie catering komen en

dat betalen we dan van ons mam d'r geld.'

Ons mam d'r geld was een beetje ons geld, want wij, mijn drie broers en ik, de vier musketiers zoals we onszelf noemden, hadden haar vanaf haar negenenvijftigste verjaardag toen we een heel groot verrassingsfeest voor haar hadden georganiseerd, let wel 59, geen 60, lekker tegendraads, toen kreeg ze van ons, als groot kado voor de rest van haar leven van vier van ons elke maand vijftig gulden, waarmee ze leuke dingen kon doen, en dingen die ze eigenlijk sund vond. Ze vond nogal wat sund.

MARIA Maar...

MARCEL Maar na haar dood blijkt dat ze in ieder geval een groot deel van dat geld had opgespaard, voor ons.

MARIA Irritant.

MARCEL Flink irritant ja. Maar we hadden het eigenlijk wel kunnen verwachten. En hoe was het voor jou na een paar jaar?

MARIA Toen ik, zeg maar, op mijn manier weer contact met haar had, verdween de woede en werd het dragelijk.

MARCEL Toch wel, ja?

MARIA Ja. En na een paar jaar zelfs meer dan dragelijk en op een bepaald moment kwam ik op een punt waarvan ik nooit verwacht had dat ik er ooit zou komen, namelijk dat het een bevrijding was. Al die kinderen die met hun ouder wordende ouders sukkelen,

te weinig liefde geven, te weinig tijd hebben, en dan nog allerlei onverwerkte gevoelens erbij: 'Schuld... ik hou te weinig van ze...'

Ik was blij dat ik dat allemaal niet meer had. Ik was vrij!

En weer veel later kijk ik op een dag naar mijn handen en toen zag ik haar weer. Mamma.

Ze had al die jaren in me gezeten en nu kwam ze weer naar buiten. Het leek in één nacht gebeurd.

Haar handen waren op een dag ineens mijn handen. Levertvlekjes, leken er in een nacht opgestrooid. Rimpels, beetje opgezwollen te dikke vingers. Aders zichtbaar, vlak onder

de huid. Dat is zij. Nu kan ik weer naar haar kijken. Ze schemert door mij heen.

MARCEL Ja, dat begint bij mij ook te komen.

MARCEL gaat zitten zoals zijn moeder zat.

Dan zit ik in het Thais restaurant zo naar jou te luisteren en ik denk: 'Wat zit ik nou toch raar. Zo zit ik nooit. Maar het komt me wel bekend voor.' En dan is zij het. Smoeder.

Hij zit met zijn handen aan z'n lip, kijkt er verbaasd naar.

En daar hebben we mijn vader *Hij zit met armen gekruist min of meer leunend op buik.* Die zit al heel veel jaar in mij. Hij is al twintig jaar dood, ik heb me er heel lang tegen verzet, maar die armen gaan vanzelf zo en het zit gewoon het lekkerst. Dat wilde ik nooit, maar nu bevalt het best, eigenlijk. Ik lijk op hem en het is goed.

Hij laat bepaalde houdingen van z'n vader zien.

MARIA Lijk je ook op hem om te zien?

MARCEL O ja, heel erg, qua postuur zeker. Mijn drie broers en ik, als we bij elkaar zijn, dan zitten we allemaal zo, hard tegen mekaar in te praten. Hij zat wel es op de plaats als het mooi weer was in zijn grote witte onderbroek in de tuin. Dat vond ik heel gênant voor de burens die allemaal van achter bij ons op de plaats konden kijken. En voor de vriendjes die langskwamen. Ooit zag ik hem naakt in bed liggen, op zijn zij, van achteren, een bal tussen zijn benen uitkomend. Een strak gespannen bal, met lange haren. Net een neergeschoten dier. Akelig.

Met haar lichaam werd ik op het einde weer heel erg intiem. Ik waste haar. En dat vond ik lekker, die oude huid voelt ook heel lekker. En als ik niet aan mijn moeder denk, want dat doe ik veel te veel, maar als ik haar probeer te voelen, dan is het eerste wat er gebeurt dat ik een baby'tje ruik. Ik kan haar nog ruiken. Als een baby.

MARIA Heb je ze wel es gelukkig gezien?

MARCEL Ze schijnen het wel geweest te zijn. Gelukkig. En verliefd.

MARIA Heb je haar op het einde gevraagd of ze gelukkig was?

MARCEL *als mevr. Musters, zit met vinger aan lip* Ik heb het zo goed. Ik heb het toch zo goed. Ik kan doen wat ik wil. Ik hoef niemand verantwoording af te leggen, ik kan gaan en staan waar ik wil. En waar ik niet kan gaan en staan, dat fantaseer ik er gewoon bij, dat moeten jullie niet vergeten, fantasie, dat hedde, dat kunde oe hele leven voor niks doen. Ik ben tevreden. Ik ben echt tevreden.

MARIA Teverden ja. Ouderwets woord inmiddels. Je hoort het nog wel es, maar dan heeft het vaak een negatieve betekenis. Als ik aan iemand vraag: 'Hoe ging de voorstelling, en hij zegt: 'We zijn tevreden', dan denk ik: 'O, dat is dus een mislukt project.' Of als je aan iemand vraagt: 'Hoe gaat het met jou en je vrouw, en hij zegt: 'We zijn tevreden', dan denk ik: 'Die moeten in therapie.' Wie is er nou tevreden? Wij willen geluk. Daar hebben we recht op. Dat is een abstracte voorwaarde. Voor hun was geluk heel concreet.

als mevr. Goos Kijk, nou heb ik een knopke gevonden, bij ons voor de deur, past precies bij die andere vier, ik was toch een knopke kwijt van me vest? Het is niet precies hetzelfde, maar kan toch goed?

MARCEL *als mevr. Musters* Dat ziede nie.

als MARCEL Ik begin het wel steeds beter te begrijpen, van dat tevreden.

MARIA Ik ook.

MARCEL Waar wil je niet aan denken?

Ja, het was niet altijd alleen maar gezellig bij de Thai. Harde vragen lieten we erop los.

MARIA Aan wat mij spijt. En kunnen we het daarbij laten?

MARCEL Nee. Wat spijt je dan.

MARIA Dat ik zoveel tijd nodig had om te worden wie ik wilde zijn. Ze heeft me alleen maar in wording meegemaakt. Voor de helft van de tijd in de WW, ook niet leuk voor een moeder. Ik woonde in een onverwarmd kraakpand, ik had al wel mijn grote liefde ontmoet.

‘Hoezo dan, wat is er dan niet goed aan, wat is er dan mis met hem!’

‘Ja niks eigenlijk, want hij drinkt niet en hij slaat je niet, dus wat is er mis mee, niks eigenlijk.’

‘Maar je zegt niet dit is hem.’

‘Ja het is het is het is...’

‘Wat... wat is is is... wat is er niet goed aan hem dan!’

‘Ja anders toch wel een bietje, anders... nuchterder... toch? Ja... van boven de Moerdijk. Brengt ’ie bijvoorbeeld wel es een bloemeke voor oe mee?’

‘Nee het vriest in de kamer, mamma.’

Alles kwam pas goed na haar dood, MARCEL.

MARCEL Waarom spijt je dat?

MARIA Er waren ook kinderen op hun vijftiengste al klaar. Die kwamen op zondagmiddag bij hun moeder voorrijden in een middenklasser, toeterden, en dan mocht moeder mee. Of als ze verderop waren gaan wonen: ‘Kom je logeren, mamma? Maak ik het logeerbed in de logeerkamer op.’ Had ik allemaal niet. Ik had zo weinig te geven toen. Te laat. Te laat kwam alles pas goed.

MARCEL ‘En als ze was blijven leven, was het dan ook goed gekomen met jou?’

Zei ik heel confronterend tussen de viskoekjes en tweemaal nummer 61.

MARIA Gemengde groenteschotel met tahoe.

MARCEL Nou?

MARIA Wat?

MARCEL Zou het goed gekomen zijn?

MARIA Waarmee?

MARCEL Met jou.

MARIA Ja.

MARCEL Nee niet.

MARIA Hoezo niet.

MARCEL Je was nogal loyaal aan...

MARIA Oké, dat is waar. Wij waren allemaal nogal loyaal aan de familiespreuk: ‘Bij ons luk nooit niks.’ Da’s geen Latijn, maar Bredaas en dat betekent: ‘Wij zijn een gezin dat gewend is aan tegenslag, wij wonen niet voor niks op nummer dertien.’ Ik weet niet hoe het komt, misschien door het optimistisch tijdperk van de zestiger jaren, maar ik dacht: ‘Mij lukt misschien wel wat.’ Maar ik moest ervoor weg. Nog nooit was iemand uit mijn familie de provincie uitgetrokken. Ze zijn allemaal geboren en getogen op een paar vierkante kilometer. Ze bleef in haar stoel zitten toen het bestelwagentje volgeladen voor de deur stond. Ze kwam er niet uit. ‘Dag. Dag.’

‘Maar ik ga nu echt weg hè?’

‘Ja, dat weet ik. Dag.’

Ik dacht: ‘Nu loop ik hier de deur uit en zit zij voor de rest van haar leven alleen in dit huis.’ Ik liet haar alleen. M’n hart brak. Maar het moest.

MARCEL En toen had ze helemaal rode wangen en vlekken in haar nek. Dus toen vroeg ik: ‘Aan wat wil je wel denken?’

MARIA Wat zei ik toen?

MARCEL De houtduiven bijvoorbeeld.

MARIA *als mevr. Goos* Kijk, da’s een houtduif. Asge daar tegen gaat buigen dan buigt ’ie terug. *Zij buigt*. Ziedet? Er lag vanochtend vijf gulden in de tuin.

‘Hoe komt dat, mamma?’

‘Van de poezen gekregen omdat ik zo goed voor ze zorg. Kek, nou heb ik het dekbed uitgeklopt en nou zijn er wat veertjes uitgekomen en die verrekkelingen, die mussen aan de overkant, die weten dat. Die zitten in de dakgoot te wachten.’

En ze doet het raam open, en als een heel oud Sneeuwwitje gooit ze de veertjes naar buiten. En inderdaad de verrekkelingen komen uit de dakgoot en de veertjes vliegen zo uit de lucht. Ik was ineens in Walt Disney in Breda.

‘Kom maar, kom maar bij de kachel, doe maar sokken aan en wilde slagroom op de koffie? Lekkere suja, lekkere druif, lief vrouwke. Dan gaan we vanmiddag naar de stad en als ik dan een broek vind, die mij past en die ik leuk vind, zal ik die dan maar in twee kleuren kopen dan?’

MARCEL Gaan we dan ook naar de Hema, mamma?

MARIA *als mevr. Goos* Natuurlijk gaan we naar de Hema, dan krijgde gij een erbeiezorba van mij.

MARCEL Dat heet Sorbet, mamma, zeg dat nou es een keer goed. Sorbet, geen zorba. Sorbet.

MARCEL Niet semmele doorete en naar school.

MARIA Deur dicht!

MARCEL Ik hou van jullie allemaal evenveel.

MARIA Die rothond moet nog uit.

MARCEL Nie pitsen uit die pan!

MARIA Zaddoek mee!

MARCEL Achterom is het kermis.

MARIA ‘t Is hier geen pension!

MARCEL Hebberd.

MARIA Is oe kamer nou opgeruimd?
MARCEL Houter nou es mee op.
MARIA Op slot zetten 'or!
MARCEL En nou is het afgelopen.
MARIA Ik bemoei m'n eige er niet mee, 't is jouw leven.
MARCEL Deur achter oe dicht.
MARIA Maak het nou es nie te laat!
MARCEL Bord leegeten.
MARIA Begint er nou es op tijd aan!
MARCEL Nie mee da haarspeldje in oe oor pullikke.
MARIA Nou nie gaan snoepen, we gaan zo eten.
MARCEL De liegde toch zeker.
MARIA Niet zo mauwen nou.
MARCEL Zal toch niet waar zijn zeker.
MARIA Waarom waarom waarom, honderd keer op een dag waarom.
MARCEL Scheiter nou es mee uit met da gewaarom.
MARIA En doe nou die deur dicht!
MARCEL Nooit geen handdoeken op de grond en geen kammen en geen schoenen op de tafel.

MARCEL *als mevr. Musters* Wat is dit?

Hij knipt met zijn vingers in de lucht, telkens op een andere plek in de ruimte.

Matty, MARCEL, Paul, Edo? Da weten jullie nie he? Zak het mar zeggen? Da is een vlinder die de hik heeft! Ja, leuk he! Een nou lekker gaan slapen... Nee, genoeg verdorie. Waarom kan dat nou nooit eens gewoon gaan met jullie? As in een normale familie...!

Nou vooruit nog eentje dan, maar dan gaan jullie slapen. Eh, even denken, even een moeilijke verzinnen... Ja, ik heb er een:

'Het blinkt en het vliegt in de lucht. Rara wat is dat?' Da's een moeilijke he! Zak het maar zegge? Da is een mus mee een gouwe tandje...

als MARCEL En ik had verstaan: een mug met een gouden tandje...

MARIA staat met opgeheven vinger ineens intens naar iets te luisteren.

MARIA *als mevr. Goos* Tik. Da was een tik. Hedde gehoord? Dat was die tik. Van het huis. Alsof er een glas brak. Het huis heeft afscheid genomen. Zo. Tik.

Er gaat iemand dood.

Ze kijkt heel lang naar een punt in de verte.

Er móet iets zijn hè? Dat kan toch niet anders? Er moet toch iets zijn?

En als er iets is waar we vandaan komen, dan is er misschien ook wel iets waar we naartoe gaan. Wa denkde gij?

MARCEL *als mevr. Musters* Dood is dood, dan bende er gewoon niet meer.

'En dan ziede iedereen weer terug Thea', zeiden de mensen allemaal. En dan zei ik: 'Nou dat hoop ik toch echt niet zeg.'

MARIA Jammer dat ik haar nooit gesproken heb.

MARCEL Maar ze heeft wel zussen die alle vijf nog leven. Zal ik die voor je interviewen?

MARIA Ja!

MARCEL zet de cd van de babbelende zussen op.

MARCEL En dat ging de hele middag zo door, ze hadden allemaal rooie wangen alsof het kleine meisjes waren en ze vertelden dingen die ze volgens mij zelf vergeten waren. Ze hadden het over de eerste kus, seks, mensen als Joop den Uyl...

MARIA Joop den Uyl! Dat was een held van mijn moeder.

als mevr. Goos Stil stil stil Joop den Uyl op de televisie. Kom kom kom Joop den Uyl

op de televisie. En dan gaat 'ie direct De Internationale zingen. Mooi hè? Met die socialisten eromheen en de rooie vlag erbij. En hij lijkt ook een bietje op een uil vinde nie? Met die neus en die veertjes hier?

als MARIA En later, Joop die aangeslagen, kromme rug en hese stem, aankondigt dat het kabinet gevallen is.

als mevr. Goos Oud is 'ie nou ineens hè? Ja, zukke mensen hebben 't ook niet makkelijk hoor.

als MARIA De verhoogde weduwe-en wezenuitkering, ook Joop, maakte haar heel gelukkig.

als mevr. Goos Kijk, daar is de AMRO bank. Daar ligt geld van mij. Dat is dus eigenlijk mijn bank. Hoeveel geld ligt er ook alweer?

als MARIA Dat weet je heel goed, we hebben vanochtend weer naar je afschriften zitten kijken als naar een mooi schilderij.

als mevr. Goos Wat kan ik daar allemaal van doen?

als MARIA Als je televisie kapot gaat kun je er 40 nieuwe van kopen zonder dat je er een boterham minder om hoeft te eten.

als mevr. Goos Is het zoveel? Maar wat moet ik met 40 tellevisies?

als MARIA Als je ijskastje kapot gaat dan kun je van je geld 72 nieuwe kopen zonder dat je er een boterham minder om hoeft te eten.

als mevr. Goos Is het zoveel? Heb ik zoveel geld? Rijk ben ik hè?

als MARIA En dan keek ze zo. Met die oogjes. Nat van tevredenheid.

MARCEL En toen kwam je met een bandje van eh...

MARIA Ook een held van m'n moeder, heel andere held, maar toch een held. Adamo.

Mevrouw Musters en mevrouw Goos luisteren naar Adamo. Het nummer 'Tombe la neige'

als mevr. Goos En het is gewoon een zoon van een mijnwerker hoor.

MARCEL *als mevr. Musters* O ja? Het klinkt een bietje als een vrouw.

MARIA *als mevr. Goos* Ja, ik denk dat het een homootje is.

Ze luisteren.

MARIA *als mevr. Goos* U hebt toch moedermavo gehad?

MARCEL *als mevr. Musters* Jaha, zeker. Ja ja.

MARIA *als mevr. Goos* Wat zegt 'ie dan?

MARCEL *als mevr. Musters* Ooo zo luisterde ik nie. Wacht even, effe luisteren...

Ze vertaald, associatief en licht geëmotioneerd, het nummer. Over een liefde, iemand die in de sneeuw rent naar een ander, die onbereikbaar is. Mevr. Musters verliest zich in de vertaling.

MARIA *onderbreekt hem* Ping! *het geluid van een binnengekomen email* E-mailtje van MARCEL...

MARCEL pakt een paar prints van e-mails. Wil die voorlezen, maar kan het niet. Geeft er steeds een aan MARIA die voorleest.

MARIA *leest e-mail voor* 'Beste allemaal, beste andere muggen, hierbij wil ik de vergadering voor vanmiddag afzeggen. Mijn moeder is aan het sterven.'

MARCEL Ik ben bij mijn moeder. Zoveel mogelijk. Ik e-mail naar de buitenwereld, mijn wereld maar ineens heel ver weg, alsof ik op een andere planeet zit.

MARIA *leest tweede e-mail* 'Nu ze gelijk blijkt te hebben, nu er dan geconstateerd is dat ze ziek is, is er een last van haar afgevallen.

Ze wist het allang. En nu weten anderen het ook. Ze gaat dood.'

MARCEL Ik werp e-mails als reddingsboeien naar waar ik niet ben, want ik ben bij haar. Anderen houden mijn-leven-zonder-mij in stand.

MARIA *leest derde e-mail* 'Zit nu voor een paar weken in Zeeland met Jeroen en met haar. Heb een mooi huis gehuurd. In het weekend komen de anderen ook. Ze staan nu samen te stretchen in de tuin. Misschien dat dat het liggen en zitten wat minder pijnlijk maakt. Heel aandoenlijk om te zien. Eigenlijk een jong meisje in een oud lichaam. Bløf. 'Dansen aan zee.' Stretchen op 'Dansen aan zee.' Dat cd-tje heeft ze gisteren voor me gekocht.'

MARCEL Nog voor m'n verjaardag.

MARIA En omdat de muziek hier zo past.

'Mamma... een beetje pijn in je linkerarm is nog niet meteen een hartaanval. Kom, we gaan wat oefenen.'

'Dag mamma. Ik bel je vanavond. Maak je maar geen zorgen. Iedereen heeft wel es pijn in een arm.'

Dat hielp normaal gesproken.

'Heel veel mensen voelen zich niet goed.' 'Heel veel mensen hebben last van de hitte.' 'Weet je dat er heel veel mensen liever thuis zouden blijven dan dat ze op vakantie gaan?' Maar deze 'heel veel mensen' hielpen niet meer. Ze was aan het doodgaan.

MARCEL geeft de vierde e-mail.

MARIA 'Denk niet dat ze nog lang leeft. Ze vergeet door de morfine veel. Gelukkig ook dat ze vorige week zo'n pijn had.'

'Dag mamma. Ik ben veilig aangekomen. O... zeg het zeg het zeg het... die jongen... zeg het zeg het zeg het... waar ik nu al een tijdje mee ben... daar hou ik echt van.' Hoogverraad, een schot in haar nek, een doodsteek. Nog nooit had ik m'n liefde voor iemand anders dan voor haar aan haar kenbaar gemaakt. Het was even stil.

MARCEL *als mevr. Goos* Dan is het toch goed?

MARIA Ja. Dan is het goed. Dag mamma.

MARCEL *als mevr. Goos* Dag.

MARIA Twaalf uur later was ze dood. 'Het is mooi geweest.' schijnt ze gezegd te hebben. 'Het is mooi geweest.' Het was helemaal niet mooi geweest. Het mooie moest allemaal nog komen.

MARCEL Het komt goed. Het komt goed.

MARIA Het komt helemaal niet goed.

Het is augustus. Je moeder gaat sterven.

Dat denk ik steeds deze maand. MARCEL z'n moeder gaat sterven.

MARCEL Ze geniet nog steeds zo van haar sigaretten.

MARIA rookt zonder sigaret.

Wat doe je nou?

MARIA Roken toch?

MARCEL Maar... je zit zo.

MARCEL doet haar na, roken zonder sigaret.

MARIA Ja?

MARCEL Je hebt geen sigaret.

MARIA O nee? O nee! Toch heel lekker hoor.

MARCEL Nee. Door de morfine.

Hij kijkt uitgebreid naar zijn handen.

als mevr. Musters Toch heel lekker hoor.

als MARCEL Tijd is zoiets vreemds. Soms lijkt het niet lineair.

Ik zie haar in de tuin staan stretchen, een maand voor haar dood, en ik zie mezelf ernaast. Korte broek. Sandaaltjes. Bal. Zij in de buurt. Dus gelukkig. Hangt ze de was op? Praat ze met de buurvrouw? Ik weet het niet. Ik zie mezelf staan. Alles is goed. Daar, toen, is alles goed. Ik vind nog niks van mezelf. Ik ben er. En zij is in de buurt. Dus is alles goed. Later kómt alles goed.

MARIA Ik ben pas geleden na twintig jaar in mijn ouderlijk huis geweest. Het was zoveel mooier en leuker geworden.

Alleen het raampje boven de wc-deur met de uitgelopen witte verdruppel op het bobbelglas, dat was nog hetzelfde. Verder niets meer. Het was een leuk huis geworden. Ik was er trots op. Dat dat huis dat allemaal aankon.

MARCEL *leest voor* 'Soms zie je als ze slaapt het aandeel "dood" al in haar. De ziel is er al een beetje uit. Of even weg.'

MARCEL *staat op*. Op het moment dat ze stierf rende ik naar buiten, één van mijn broers rende mee. Ik stond naar de sterren te kijken en ik dacht: 'Wat doe ik hier.'

Ik denk dat ik dacht dat er iets moois zou gebeuren, wat niet gebeurde. Of misschien was het de kinderlijke impuls om je mamma uit te zwaaien als ze weggaat. Toen zijn we weer naar binnengegaan.

Toen was alles weg. Toen was ze dood. Toen was het klaar. Het verhaal van Thea en Cees was uit. Toen waren wij er nog, de kinderen. Hoe twee mensen die zo van elkaar hielden... hoe het anders liep dan ze wilden.

als mevr. Musters 'Thea, mon Amour.'

Ja. Dat zeide gij tegen mij. Ik was jouw amour. Ton Amour. We zullen elkaar niet echt gelukkig maken, maar dat kunnen we ons hier niet voorstellen. Hier ziede gij mijn benen op een trapje in IJssalon Lorenzo en mijn benen zien jou. Ik versier de IJssalon, een week voor de kerst. En ik versier jou. Gij staat buiten, het vriest. Er is niemand meer op straat. Jij weet dat ik hier sta. Jij wil mij, ik wil jou. Jij staat daar te wankelen van verlangen. Jij gaat mij willen en nemen, tegen de zin in van spa en smoeder. Ik zal voor jou wegllopen van huis. Door jou trouw ik niet in een witte jurk, maar in een mantelpakje, rotzak, want ik ben al zwanger. Want wij trillen van verlangen naar elkaar. En beheersen ons niet. Omdat wij dat niet willen. Wij zijn rebels, jij en ik. Wij willen het anders. Wij gaan het anders doen. Gij, mijn man, gaat werken in nachtclubs, in Amsterdam, Eindhoven, Breda, Antwerpen. Gij, Cees, met een 'C', de zingende barkeeper, de vader van m'n vier zonen. Ik weet, ik voel waar toe gij in staat bent. Daarom bewonder ik jou. Daarom wil ik jou. Tegen alles in. Omdat gij er geen genoeg mee neemt. Met een plek in de weverij, of een baan als verwarmingsmonteur. Kijk dan, kijk naar hem. Ja, kijk dan. Kijk dan naar me.

Nu wordt MARCEL de vader.

MARCEL *als meneer Musters* Ik rook Gauloises, ik draag een zwarte coltrui en ook in de winter een zonnebril. Ik draag mijn hoofd als een kroon. Ik draag mijn hoofd recht op mijn lichaam. Ik daag iedereen uit om mij uit te dagen. Ik zet in Tilburg de eerste nachtclub mee op, de Blue Note. Ik neem mijn artiesten mee naar ons huis. Vera Love, de stripteaseuse met de slang, het zigeunerorkest, de vrouw die mooie dingen kon doen met hondjes... ik breng mijn nachtleven naar jou toe, in ons huis. In onze voorkamer, waar wij gezamenlijk eten en drinken met mijn artiesten en waar we in gebrekkig Engels en Duits goeie gesprekken hebben. Jij zegt steeds minder, maar dan, mijn liefde... mon amour, is het al te laat. Dat weten we nog niet, maar het is al te laat als jij tegen mij zegt: 'Ik moet morgen vroeg op voor de jongens, blijf jij maar discussiëren met de mannen, ik ben er niet voor in de stemming, ik doe het niet meer.' Het heeft aan ons alle twee gelegen. Nachtenlang zal ik je proberen uit te leggen wat ik zoek, want ik zoek iets en daarom hou je van me. Ik daag iedereen uit om met mij de discussiëren, te filosoferen. Waar gaat het over! Wat is de waarheid! Heel mijn verdere leven leef ik in de nacht. Ik kom om vijf uur 's ochtends thuis en in de middag sta ik op. Dan zijn ze al naar school geweest, dan is het eten al in de pan, het huis aan kant, dan ben je op visite geweest, dan ben je naar de stad gegaan.

Ik bewonder jou om hoe je het doet met onze jongens. Hoe doe je dat?

Ik zal me in ons gezin altijd een buitenstaander blijven voelen.

MARIA *als mevr. Goos* Ziek is erg. Maar drank is ook heel erg hoor, mevrouw Musters.

MARCEL *als mevr. Musters* Als 'ie niet drinkt merken ze dat 'ie alcoholist is.

Elk geluid doet hem pijn, het licht brandt in z'n ogen. Hij kan niks hebben van de jongens, of van mij. Daarom neemt 'ie als 'ie opstaat, in z'n longdrinkglas verse jus, dat ik elke dag voor hem pers, driekwart wodka. Als 'ie drinkt is 'ie meer wie hij is. Het klopt dan meer. In zekere zin ook voor mij. Ik rook. Ik heb net als hij een verslaving, waar ik aan zal sterven. Dat hadden we nodig, denk ik. Hij drinkt. Z'n lever begeeft het.

Hij belooft me te stoppen, maar hij drinkt. Hij zoekt, maar wat 'ie zoekt wordt steeds vager. Hij moet steeds meer drinken en steeds langer en heftiger in de nacht discussiëren, en schrijven, om nog ergens te voelen wat het is, wat 'ie zoekt. Hij is het kwijt. En hij is mij kwijt.

Als 'ie 49 is ga ik bij hem weg. Kan niet anders. Hij woont dan nog 5 weken alleen in ons huis. De zaken zijn failliet, er is al een paar keer 15 liter vocht uit z'n buik gehaald. Hij blijft drinken. Hij gaat nooit zeggen dat het hem spijt, want het spijt hem niet. Het doet hem alleen maar pijn.

Hij dacht dat 'ie iemand anders was. Hij zat in het verkeerde leven. En dan is het nacht en dan zitte daar met oer wodka jus en ge luistert naar Piazzolla, daar worde rustig van. Ge drinkt oer wodka jus, de plaat blijft hangen, ge loopt naar de pick-up, struikelt, valt op oer buik, ge hoort de hond nog blaffen en ge bent dood. Dood. 49 jaar zeg. Ik zal niet meer naar hem kijken. Ik zal hem niet meer gaan zien. Voor mij zal het dan al echt voorbij zijn.

MARIA *als mevr. Goos* Ja, dat kan. Dat het al voorbij is voordat het voorbij is.

MARCEL *als mevr. Musters* En iedereen zal opgelucht zijn dat het voorbij is. Voor hem, voor mij, voor de kinderen. En ik denk: ik begin gewoon opnieuw. Ik knip mijn haar af, ik haal mijn rijbewijs, koop een klein autootje, ga naar de moedermavo die ik overigens niet afmaak, want ik ga veel liever met m'n zussen op vakantie naar het buitenland. Het buitenland, Fuengirola. Zal zelfs weer verliefd worden.

doet alsof ze een telefoon aan haar oor heeft Och MARCEL, nou moete niet lachen, maar nou heb ik hier vanmiddag met een lieve marinier, ook een Hollander aan het strand gelopen, hand in hand, ik weet niet wat het is, het brandt gewoon van binnen, ik wist niet dat dat nog... het was zo stom, we hebben hier met onze schoenen in ons hand en onze voeten door het water lopen dobberen, zo kinderachtig... ach MARCEL, wat moet ik nou toch doen!

als MARCEL Gewoon doen mama! En morgen weer!

als mevr. Musters En nog wel twee keer. Twee keer zal ik nog een liefde in mijn leven hebben. Lieve, zachte mannen. Maar ik maak het alle twee de keren na een paar gelukkige jaren toch met ze uit. Ik wilde geen lieve zachte mannen, geloof ik.

MARIA *als mevr. Goos* Nee. U wilde Cees.

MARCEL *als mevr. Musters* Zou dat zo zijn?

MARIA *als mevr. Goos* Wist u dat? Dat ze een voorstelling over ons zouden maken?

MARCEL *als mevr. Musters* Een voorstelling over ons? Nou ja zeg! Nee, daar wist ik niks van.

MARIA *als mevr. Goos* Dus ze vinden ons wel de moeite waard.

MARCEL *als mevr. Musters* Ja, dat zal dan wel.

MARIA *als mevr. Goos* Maar wij hebben elkaar nooit ontmoet.

MARCEL *als mevr. Musters* Nee, da's jammer eigenlijk. Bent u verstrooid?

MARIA *als mevr. Goos* Altijd al geweest. O... verstróoid! Op een strooiveldje. Dat mocht toen alleen nog maar op strooiveldjes door de begrafenismensen gedaan worden. Ik dacht: 'Dan hebben ze geen omkijken meer naar me, da's het best.' Dat gedoe met zo'n graf. Moeten ze er allemaal naartoe als ik jarig ben, als ik zoveel jaar dood ben, ze moeten het onderhouden, schoonmaken. Nee, hupakee weg. En u?

MARCEL *als mevr. Musters* Mij hebben ze nog niet verstrooid. Ik sta nog in een urn in het crematorium. Ze wilden me daar eerst een jaar laten staan en dan zoals afgesproken over het bospad in het wandelbos, waar ik altijd wandelde, met zijn allen mij uitstrooien, maar toen ik een jaar dood was toen konden ze dat nog niet. En dus sta ik nog daar. En toen was het twee jaar, es kijken ik ben gecremeerd op 22 september 2002, nou toen konden ze het nog niet, maar nou hebben ze dan toch afgesproken dat het dan nou toch echt gaat gebeuren dit jaar.

En onze Paul zei: 'Vinde gullie het goed als we dan een deel van ons mam uitstrooien over het bospad waar ze zo graag liep, en dat we dan een klein bietje, dat hoeft niet veel te zijn, in een klein grafke doen en dan hier onder de kerk in Ketsheuvel, zodat ik er zaterdagsochtends met onze Luuk efkes langskan.'

MARIA Dus als het even meezit heb u binnenkort een urn en een grafke.

MARCEL Ach ja, we zien wel, vind wel leuk.

MARIA *als mevr. Goos* En mooie muziek had u wel denk ik?

MARCEL *als mevr. Musters* Ja zeker. Ik had 'Dansen aan zee', en ja, we hadden een hele middag naar muziek moeten luisteren van onze MARCEL want ze willen het allemaal zo goed doen, maar goed we hebben heel de middag muziek gehoord waar ik heel mijn leven van gehouden heb, prachtige muziek, maar na elk nummer dacht ik: 'Nee. Veel te opgeklopt, veel te pompeus allemaal.'

Weet ik precies hoe dat gaat, gaat iedereen meteen zitten snikken, hou ik helemaal niet van. Vind het zelf altijd zo fijn als ik op een crematie ben dat er ook stiltes vallen, da ge ook bij de dingen kunt stilstaan, wat het nou allemaal is en zo. Dus ik zeg: 'Kunnen we dat niet een andere keer doen, ik heb ook last van mijn rug, die pijnbestraling is nog niet aangeslagen en ik ben nog niet dood hoor, kan volgende week ook nog.'

Dus ik ga liggen op m'n bed in de achterkamer. Doodgaan is ook niet altijd makkelijk en ik lig en ik neem een sigaretje en ik hoor op de radio een nummer... *zacht begint de muziek van 'Que reste t'il' van Charles Trenet* Och ja zeg... da's da nummer. Vond Cees ook zo mooi. Och ja. Och MARCEL as ge da kunt vinde, moete dat draaien. Deze is precies wat het moet zijn. Och ja.

Ze luisteren naar 'Que reste t-il'

MARIA *als mevr. Goos* Mooi hoor. Maar hoe kunnen ze nou eigenlijk een voorstelling over ons maken, mevrouw Musters?

MARCEL *als mevr. Musters* Ik weet het ook niet precies, maar ik denk dat ze ons nadoen. Dat moete aan onze MARCEL overlaten, gaat 'ie vast flink overdrijven en plat praten. Vindt 'ie altijd zo leuk.

MARIA *als mevr. Goos* En zitten daar dan mensen naar te kijken?

MARCEL *als mevr. Musters* Ik denk wel dat dat de bedoeling is.

MARIA *als mevr. Goos* Vreemde mensen?

MARCEL *als mevr. Musters* Die hebben ook allemaal een moeder, mevrouw Goos.

MARIA *als mevr. Goos* Maar gaan die mensen daar iets aan vinden dan?

MARCEL *als mevr. Musters* Je weet dat dikwijls niet. Hoe dat allemaal werkt.

MARIA *als mevr. Goos* Ik zei altijd: 'Toneel, daar kom je niet tussen. Dat is allemaal familie van mekaar. Kijk maar naar Ko van Dijk en Linda van Dijk.'

MARCEL *als mevr. Musters* Maar dat is geen familie, mevrouw Goos. Ik zou u graag gelijk willen geven, maar dat is toch niet zo.

MARIA *als mevr. Goos* Ik liet 'r liggen.

MARCEL *als mevr. Musters* Wie?

MARIA Het is 1976. De belangrijkste dag van mijn leven is aangebroken. Ik mag auditie doen voor de regieopleiding van de toneelschool. Ik wil regisseur worden. Ik moest daarvoor om negen uur in Eindhoven zijn. We hadden maar één wekker en die stond bij haar.

Maak je me om half acht wakker?

MARCEL *knikt*.

Om half tien schrik ik wakker uit mezelf, raar, zal wel van de zenuwen zijn, ben uitgerust, da's ook raar. Ik ga naar haar slaapkamer, waar zij niet meer is, maar wel die wekker. En die staat op half tien. Ze zit beneden, in de keuken een beschuitje te eten.

Het is half tien! Ik moest er om negen uur zijn!

MARCEL *als mevr. Goos* Laat het toch.

MARIA Hoezo!

MARCEL *als mevr. Goos* Dat is zo'n andere wereld. Daar ga je nooit tussen komen.

MARIA Ik kwam twee uur te laat. De docent zei: 'Het is de bedoeling dat je hier opvalt. Maar wel door de aanwezigheid van talent.'

Pas toen ze al jaren dood was kwam het idee bij me op, in een Thais restaurant, dat ze misschien wel erg gehoopt heeft

in haar leven dat ik een klein beetje zou mislukken. Dan had ze me nog. Voor altijd.

MARCEL *als mevr. Musters* U wou 'r zeker niet kwijt, denk ik.

MARIA *als mevr. Goos* Ik had alleen haar nog, de nakomeling.

MARCEL *als mevr. Musters* Dan is het ook moeilijk, denk ik. Loslaten is het moeilijkst.

MARIA *als mevr. Goos* Ze heeft een week niet tegen me gesproken. Ik deed wentelteefjes bakken. En koekjes in huis gehaald. Ik deed heel stil en schuldig door het huis lopen. Ik deed sigaretjes naar haar gooien, als ze met haar rug naar me toe zat. Ik deed diep zuchten op de gang, als ik naar bed ging.

MARCEL *als mevr. Musters* En dan komt het toch weer goed hè?

MARIA *als mevr. Goos* Ja. Het kwam weer goed. Met m'n kind. Het kwam altijd weer goed.

U begrijpt het denk ik wel, waarom ik het niet wou. Het kwam natuurlijk door het leven. Maar niet teveel willen. Maar niet teveel verwachten.

MARCEL Dan kan het alleen maar tegenvallen.

MARIA Daar kwam het natuurlijk allemaal door.

MARIA haalt de trouwring van haar pink. Mevrouw Musters leest wat erin staat.

MARCEL *als mevr. Musters* Jan. 25 12 38.

MARIA doet de ring om haar vinger.

MARIA *als mevr. Goos* Jan was mijn verloofde. En daar kreeg ik ook een schoonmoeder bij, mevrouw Musters. Anna. En Anna zal het haar oudste zoon Jan, haar lieveling, nooit vergeven dat 'ie mij wil. Ze vindt mij een kakmadam, want mijn vader heeft een vaste baan bij het spoor.

Jan z'n vader, Janeke, heeft toen ze trouwden maar één dag gewerkt, op de chocoladefabriek van de Kwatta aan de lopende band. Toen is 'ie thuisgekomen en heeft 'ie gezegd: 'Anna, dat doe ik nooit meer.' Vanaf toen moest Anna de kost verdienen.

Dat deed ze met kaartleggen in de voorkamer van het bovenhuis.

Later zal er gezegd worden dat ze veel meer deed in dat voorkamertje, dan de kaart leggen.

Maar dat weten we hier allemaal nog niet. Nu dansen wij in die voorkamer en zijn wij gelukkig. Wij zijn verliefd. En verloofd. En daarom hebben we twee flessen jenever gekocht die jouw familie opdrinkt, terwijl ze naar ons kijken. Jij bent hoefsmid. Ze zeggen dat jij op een wit paard door de straten draaft en ze zeggen dat jij je paard op de brug laat springen, als die al omhoog aan het gaan is. Ik heb het nooit gezien, maar ik zie je gezicht, je vuurrode haar, ik kom maar tot je schouders. Ik geloof het, van dat paard.

Mijn ene hand heb ik op je rug en in mijn andere draag ik een slangenleren enveloppetasje. Ik ben verliefd op jou. En op dat tasje. Ik voel me de mooiste vrouw van de wereld, als ik met jou dans, en dat tasje vastheb. Dat tasje is mondain. En chique. Dat tasje is mijn nieuwe leven. Met jou.

Ik heb het gisteren gekocht. Ik heb er een poederdoos, een zakkammetje en een lippenstift ingedaan. In dat tasje zal ik over een paar jaar drie liefdesbrieven stoppen, die je me gaat schrijven, als het oorlog is, want het gaat oorlog worden. Als je uit de oorlog komt zullen je nieren kapot zijn en zal je nooit meer beter worden. Daarom zal ik na een paar jaar het tasje met de brieven wegstoppen, achter de lakens in de linnenkast naast ons bed.

We zullen kinderen krijgen, die zien hoe je zieker en zieker wordt. De smederij zal failliet gaan, het wordt een leven van armoe, tegenslag en ziekte en van liefde. Want wij houden van elkaar. Jij bent mijn grote man, ik jouw kleine vrouw. Als wij vijfenveertig zijn, zijn onze kinderen vijftien en tien jaar oud en krijgen we nog een kind. Onverwacht. Niet op gerekend. Een ongelukje. Onze nakomeling. Een meisje, waar jij gek op bent. Je sterft als ze elf jaar is. Jij zal maar 56 jaar worden. Als je dood bent zullen onze twee oudste kinderen binnen een jaar trouwen. Dan ben ik alleen met de nakomeling. Ik ben ineens geen vrouw meer van een man, en geen moeder meer van een gezin. Ik zal dan anderhalf jaar niet praten. Ik heb tijd nodig om te begrijpen dat het voorbij is, en dat het niet is geworden wat ik nu denk dat het wordt.

De nakomeling zal erg haar best doen om mij er weer bij te krijgen, mevrouw Musters. Ze zal aan één stuk door verhalen vertellen. Ze hoopt op iets. Een reactie. Maar ik kan niks zeggen. Wel dat er brood in huis is, en dat ze naar bed moet, maar ik kan niks zeggen van wat er in mij woelt. Als ik weer ga praten ben ik een andere vrouw. Ik zal mijn haar nooit meer permanenten en nooit meer kleuren. Ik zal het net als u afknippen en het kort en grijs op mijn hoofd dragen.

Ik ga op blote voeten de hond uitlaten, omdat ik dat fijn vind. Ik ga voor vijftien poezen zorgen, ik ga op zondag als het stil is in de straat zingend de stoep vegen, ik ga nog een paar keer naar de kerk, alleen maar om te gaan staan wanneer iedereen gaat zitten en om te gaan zitten wanneer iedereen knielt. Ik ga met mijn nakomeling na het eten in de draaimolen in de speeltuin sigaretjes roken en draaien tot we duizelig zijn. Ik ga achterop haar witte fiets met haar naar de stad.

We verven onze schuur roze en zwart en ik neem elke avond een pilske, met mijn eigen voeten op mijn eigen tafel. Omdat ik dat wil.

Geluk. Jaren van geluk.

MARCEL *als mevr. Musters* Gek is dat. Die had ik ook, toen ik weduwe was.

MARIA *als mevr. Goos* Daar denkte toch niet aan, als ge weduwe wordt, dat er nog es geluk zal komen?

MARCEL *als mevr. Musters* En nu moet u nog dood.

MARIA *als mevr. Goos* O ja. Dat doe ik als onze nakomeling 28 jaar is. Dan halen onze drie kinderen het huis leeg. De nakomeling neemt het slangenleren tasje mee en stopt het bij haar thuis in een la, achter de sokken. Ze weet dat er drie liefdesbrieven in het tasje zitten. Probeert ze te lezen, maar ze denkt: 'Later. Nu niet.' Het tasje zal bij haar twintig jaar achter haar sokken liggen. Dan wordt het 15 september 2002.

MARCEL *als mevr. Musters* Wat is er dan?

MARIA *als mevr. Goos* U gaat dood.

MARCEL *als mevr. Musters* O jee toch. Ja 't is zo, maar als u het zo zegt, schrik ik er toch nog even van.

MARIA *als mevr. Goos* En zo komen onze verhalen dan bij mekaar.

MARCEL Op die manier, ja ja.

MARIA Want hij vertelt over u en zij over mij. En dan ineens zal ze opstaan, het tasje pakken, en aan hem geven. En ze zegt:

‘Er zitten liefdesbrieven in, van mijn vader aan mijn moeder. Wil je ze lezen?’

MARCEL *als mevr. Musters* Ik denk dat ’ie ze wel zal lezen.

MARIA *als mevr. Goos* Doet ’ie ook. In het raamkozijn. Buiten regent het, het tasje ligt op zijn schoot. Hij leest de brieven. Kleine brieven, dun papier, prachtig geschreven, met dunne inkt. Een andere wereld. Niet hardop. Zij kijkt scherp naar zijn gezicht. Hij vindt het mooi wat ’ie leest. Dat ziet ze. Dan vraagt ze: ‘Lees maar wat voor.’

MARCEL *als mevr. Musters* Ik denk wel dat ’ie dat doet.

MARIA *als mevr. Goos* Mooie zinnen. En dan weet ze het.

MARCEL *als mevr. Musters* Welk?

MARIA *als mevr. Goos* Haar vader heeft van haar moeder gehouden. Ze zijn gelukkig geweest. Verliefd. Gezond. Ze hebben gedanst. En gelachen. Dat dat er allemaal is geweest. Dat we gelukkig zijn geweest.

MARCEL *als mevr. Musters* Jaja.

MARIA *als mevr. Goos* Want dat willen ze horen, hé? Dat we gelukkig zijn geweest.

MARCEL *als mevr. Musters* Ja dat willen ze horen.

MARIA Het was m’n broer, m’n zus, m’n broer, nog es m’n broer en m’n zus en weer m’n zus op het antwoordapparaat. Met vreemde stemmen. Dat ik moest terugbellen. Ik belde. Er was niemand thuis. Nergens. Niemand was in z’n eigen huis. Toen belde ik de buurvrouw van mijn moeder.

‘Wat is er gebeurd?’

‘Weet je het nog niet kind? Och God toch och God toch... moet ik dan vertellen?’

‘Zeg het.’

‘Och God toch och God toch. Ze zijn naar het ziekenhuis.’

‘Iets met mamma? Ligt mamma in het ziekenhuis?’

‘Moet ik het nou zeggen?’

‘Ja, jij moet het zeggen.’

‘Ze is dood. Je moeder is dood.’

Paniek. Ze is weg, ze is weg, en steeds verder weg. Ze is weg, ze is wegger. Elke minuut dat het duurt is ze wegger. Ik moet het opschrijven. Ik moet alles opschrijven. En dat heb ik gedaan en ik was het vergeten.

Tot MARCEL die middag bij mij was.

‘MARCEL, ik heb ook nog vijf notitieblokken over haar volgeschreven, die moeten ergens op zolder liggen, ga je even mee?’

MARCEL O ja, goed materiaal. Kunnen we misschien wel gebruiken.

MARIA *als mevr. Goos* Dus toen gingen ze samen naar de zolder en ze lagen er en ze wou er iets uit voorlezen maar toen ging het niet.

MARCEL Dus ze zei: ‘Hier heb jij het, jij leest het.’

Toen heb ik het mee op vakantie genomen, alles gekopieerd, ik vond het prachtig, maar ik kon niet kiezen, dus ik vond dat zij fragmenten moest uitkiezen die we zouden kunnen voorlezen.

MARIA Maar dan zou ik dus alles moeten lezen. En dat wilde ik niet want het verdriet van toen is zoveel pijnlijker dan het verdriet van nu. Je denkt dat je het aankan, na twintig jaar, maar nee.

MARCEL Dus we doen het niet. Maar het is wel jammer want er zaten zulke prachtige stukken tussen. Ik vond het vooral zo mooi dat het geschreven was om niet gelezen te worden. Maar goed, zij kon het niet dus hebben we het niet gebruikt.

MARIA Nee, we moeten voorwaarts. Eigenlijk hou ik helemaal niet van terugkijken.

MARCEL O nee, ik ook helemaal niet.

MARIA Soms moet het even, om iets te snappen, maar... was het goed, dan doet het pijn omdat het voorbij is...

MARCEL Ja. En was het niet goed, dan voel je weer zo erg waarom het niet goed was en dat doet ook pijn.

Raar is het leven. Toen ik klein was, dacht ik dat ik het leven nog wel es zou gaan snappen maar het wordt steeds vreemder en ongrijpbaarder, hoe ouder je wordt.

MARIA *als mevr. Goos* Zeg Thea... o nou zeg ik ineens Thea.

MARCEL *als mevr. Musters* Da’s goed, dat hadde veel eerder mogen doen. Zal ik dan Rietje zeggen?

MARIA *als mevr. Goos* Goed. Thea, nou ben ik vandaag twintig jaar in deze toestand en nou was het einde middag voor ze het deed.

MARCEL *als mevr. Musters* Wat deed ze Rietje?

MARIA *als mevr. Goos* Een kaarsje branden bij het MARIAbbeeld zonder neus voor m’n sterfdag. Het was dit jaar al einde middag voor ze het deed.

MARCEL *als mevr. Musters* Hoe kwam dat dan?

MARIA *als mevr. Goos* Ze had er niet eerder aan gedacht.

MARCEL *als mevr. Musters* Dus het went voor ze.

MARIA *als mevr. Goos* Ja. Het went voor ze. Het went.

MARCEL *als mevr. Musters* MARCEL wou zo graag dat ik hem een teken zou geven, dat alles hier goed is. Maar ik ga dat niet doen.

Ik heb gezegd: ‘Nee joh, da ga ik echt niet doen. Jij moet leven anders ga je heel de dag op een seintje van mij zitten wachten.’

MARIA *als mevr. Goos* En wat zou dat dan moeten zijn?

MARCEL *als mevr. Musters* Iets met licht of flitsen of zo?

MARIA *als mevr. Goos* Of met wind.

MARCEL *als mevr. Musters* Of waaien.

als mevrouw Musters die MARCEL nadoet Oehh! Ik voel ons mam, wat zou ze bedoelen?

als mevr. Musters Ohh, wat lig ik lekker zeg. Pffff, dat is wat ik wilde. Heerlijk. En wat lief dat ze zo op matrasjes naast me hebben gelegen heel de nacht, een beetje m'n hand vast houden, door m'n haar aaien, leuke verhalen vertellen, och ja, dat weet ik nog wel. Ik denk dat ik zo maar ga, of straks of morgen, maakt eigenlijk niet uit.

En dan belt onze goede vriend Hans Bos en die zegt: 'Zitten jullie daar als de vier musketiers een beetje gezellig rond het bed van Thea heel de tijd. En zeker grappen maken en door haar haar strijken en 'r voor de gek houden, dan gaat ze niet. Dan kan

ze toch niet gaan? Ge moet 'r wel de kans geven om te gaan hè, ge moet 'r wel de gelegenheid geven.' 'Jongens, we moeten

van Hans Bos in de voorkamer gaan zitten.' En dat doen ze dan ook, de schatten. En dan proberen ze ook zachtjes te praten. Dat kunnen wij niet. Dat zit niet in onze familie. En dan piep ik er lekker tussenuit. En dan gaat onze Paul naar de wc en die loopt via

de achterkamer waar ik lig terug en die zegt 'Jongens, volgens mij is ons mam aan het gaan, of is ze al weg.' Ik ben al weg. Dag jongens. Dag.

als MARCEL Dag mamma. U bent het mens waar ik het meest van hou.

MARIA *als mevr. Goos* Tja. Nou zijn we verhalen.

MARCEL *als mevr. Musters* Gek hè? Ach die jong, die maken een eigen verhaaltje van wat ze zien, hè? Da's maar dikwijls goed ook.

MARIA *als mevr. Goos* Dat vind ik ook. Ge kunt er maar beter een verhaal van maken. Met een begin en een midden en een einde? Dan snapte het ook beter, hè. Da's toch mooi? Hullie moeten door he.

als MARIA Er moet toch iets zijn, hè?

MARCEL Ja. Dat zou leuk zijn.

MARIA Nou, dag dan maar.

MARCEL Dag.

Ze blazen samen het wekkaarsje uit dat op de tafel staat.

Smoeder ging in première op 10 oktober 2004 in theater Bellevue in Amsterdam

Tekst, concept en spel: MARCEL Musters en MARIA Goos

www.mugmetdegoudentand.nl

MARCEL Musters (1959) was vijf jaar psychiatrisch verpleegkundige voordat hij van 1982 tot 1986 de Toneelschool in Amsterdam volgde.
In 1985 werd hij medeoprichter van mugmet-degoudentand en is daar sinds die tijd zowel acteur als lid van de artistieke leiding. Daarnaast is hij als acteur werkzaam in films en televisieseries.

MARIA Goos (1956) volgde van 1977 tot 1982 de docenten-en regieopleiding van de Toneelacademie in Maastricht. Daarna schreef en regisseerde ze toneelstukken, waaronder *Blessuretijd*, *Tussen Zussen*, *Helden*. Een paar jaar later legt ze zich volledig toe op het schrijven. Zo schreef ze de toneelstukken *Nu Even Niet* en *Nu Even Wel*, de stukken *Familie* en *Cloaca* (die ze beide tot telefilms bewerkte), en het vierluik *De Geschiedenis van de Familie Avenir*. Daarnaast schreef ze de televisieproducties *Pleidooi* (i.s.m. Hugo Heinen en Pieter van de Waterbeemd) en *Oud Geld*, en de scenario's voor de speelfilms *Leef!* en *Lieve Mensen*. In 2005 ontving ze De Gouden Ganzenveer voor haar dramatische oeuvre tot dusver, in 2008 de tweejaarlijkse Edmund Hustinxprijs voor dramaschrijvers in de Lage Landen.

www.MARIAgoos.nl